

IOACHI

MI RINGELBERGII AN-
TVERPIANI INSTI-
tutionum Astronomicarum
Liber PRIMVS.

Quid inter Astronomiam Astro-
logiamq; intersit. Cap. I.

Vndi naturam ambitumq; tractaturus, perinde quasi è sublimi cæli uertice terræ globum despiciens, optimo iure admirari uideor, quos in medio orbe angustiore spatio labores cæteri inueniant. Plinius formicam humile animal haud paruo conatu extollit, uermiū scilicet industriam. Maro apes traditurus, duces strenuos pollicetur, prælia, mores gentiū populorumq;. Quasi magni quicquam in eo sit, quod antiquitas omnis punctum ac centrū nuncupauit. Hic cæli uastitas aperitur. Hic ea lustrabimus, quibus maius nihil excogita-

A 4 ri queat.

to partu negotij
is conficerem,
y expedire tenes
diem proximo
bellum de spina
partem Cicero
elis, Ptolemai,
recensere. Qua
rugem multo
argumentis
icamus, in
tamin:
accipe
tua

III.

Ioachimi

2 INSTITVTION. ASTRON.

ri queat. Hic contemptis terreni puncti angustijs, per aëra spatiosum, inter aureos Soles, argenteas mutabilesq; Lunas, ac lucida sidera mira animorū dulcedine uagabimur. Quem ista non mouent, hunc stupidum uoco, indignū uita, durū saxum, ignauam molem, nihil differentem (si monstrum introspicias) à cæteris animantibus. Animus uere magnus nihil, nisi quod magnum est: tentauerit. Existima

Vt Pli. li. 2. c. 1

uere quidem nonnulli haud sanæ esse mentis uel semel animo hæc agitare. Verum hanc audaciam, tantarumq; contextuum rerum Fortuna adiuuabit. Ut igitur à nominum ratione exordiar, inter Astronomiam Astrologiamq; id interest, quod prior signorum ortus & obitus scrutatur.

Ἀστρονομία.

Docetq; quo in loco Saturni, Iouis, Lunæ, Arcturi, Hædorum, Hyadumue stellæ sint: & quibus anni partibus eæ oriri, obire, deficere, consistere ac progredi solent. Posterior, ex ambitu stellarū, atq; adeo hisce omnibus quæ futu-

Ἀστρολογία.

ra sunt præuidet. Vt quod Cicero neminem qui Sirio ardentissimo sidere oriente nascitur, aqua interiturum ait,

Σίριος.

ad Astrologiæ coniectationem pertinet. Huc quoq; ea spectant, quæ circa primi libri finem Lucanus perscripsit: Ensi feri nimium fulget latus Orionis. Vnde armorum rabies colligitur.

Quod Astronomiæ subiectum sit.

Cap. II.

Quid subiectū

Dialectici in quauis disciplina subiectum appellant, uocem communem, ad quam omnes artis totius præceptiones referri debeant. Quomodo

Septem artium subiecta.

Grammatices, subiectum, latina loquutio est: Rhetorices, eloquentia; Dialectices, argumentatio; Arithmetices, nu-

merus:

angustis per aera
mutabileq; Lu-
edine uagabimur.
uoco, indigni uis
liferentem (si mon
us. Animus uere
tauerit. Existim
entis uel semel ui
tantarumq; con
gitur a nomnum
Astrologiamq; id
obitus scrutatur.
e, Arcturi, Hec
anni partibus ea
li solent. Postea
mibus quae futu
em qui Sirio are
meritum ait,
uc quoq; ea sp
us perscripsit:
nde armorum
um sit.
ctum appela
mes artis tor
Quomodo
Rhetorices,
retices, nua
metus

nerus: Musices, numeri consonantia: Geometria, magna
tudo: Astronomia, de qua hic agitur, magnitudo cu mo
tus ratione. Quoniam haec cum siderum mensura, etiam
ambitum motumq; contemplatur.

De sphaera quid sit, & Theodosij in
finiendo errore. Cap. III.

Quia pleriq; artis initio sphaerae descriptione ex Operis ordo ex
ponunt, hic quoq; de ipsa nonnihil dicam, inde ponitur.
solu traditurus, quae ad mundi intellectu perti
nent. Ea tamen omnia, si quis uolet, ad sphaeram referre po
terit: est enim orbis effigies. Instrumenta praecipua sunt
Sphaera, astrolabium, quadrans. Horum finitiones docebi
mus, breuiore quam quae nunc passim circunferuntur.
Sphaera globus est, mundi effigiem circulosq; continens. Quid sphaera
Astrolabium sphaerae similitudo dicitur, in plana figura Astrolabiu.
depicta. Quadrans quarta astrolabij pars. Fiunt enim co- Quadrans.
modissime quaterni quadrantes ex astrolabio, qui dierum
horas, solisq; exortum, atq; altitudinem indicare possint.
Vel si lubet paucioribus. Sphaera effigies mundi est: Astro
labium sphaerae. Quod Theodosij finitio haud exprimit,
quam ingens multitudo sequuta est, existimantes Graecos Sphaerae usus,
uel organon quo utuntur, qui stellaru turriumq; sublimi
tatem: annoru menses, dies, horas, horarumq; minuta,
Oceani cursum, atq; id genus experimenta scrutari uolunt.
Eamq; optimam puto, quae quam plurimas orbis parteis
complectitur: etiamsi siderum fixorum, errantiumq; circui
tus omnes in ea uoluantur. Archimedes uitream habe- Archimedis
bat, ubi solis lunaq; globi proprio incessu, ac sponte in pla- sphaera.

A r gas diuer

4 INSTITVTION. ASTRONOM.

gas diuersas mearent. De qua Claudiani carmina hic libuit adscribere.

Iuppiter in paruo cum cerneret æthera uitro,

Risit, & ad superos talia dicta dedit:

Huccine mortalis progressa potentia curæ,

Iam meus in fragili luditur orbe labor.

Iura poli, rerumq; fidem, legesq; deorum,

Ecce Syracusius transtulit arte senex.

Inclusus uarijs famulatur spiritus astris,

Et uiuum certis motibus urget opus.

Percurrit proprium mentitus signifer annum,

Et simulata nouo Cynthia mense redit.

Iamq; suum uoluens audax industria mundum

Gaudet, & humana sidera mente regit.

Theodosij
error.

De eadem Ouidium in fastis lege. Ut dicere cepti Theodosij definitio reiicienda, præsertim ex nostrorū cōmentarijs, qui eam plerisq; in locis proferunt. Nam quū descriptio signate & proprie id explicare debet, de quo agitur: ea de mūdi, circularū, stellarumūe natura planè nihil habet, sed tantū corpus esse solidū, cuius omnes in circuitu partes æqs à medio uel centro spatijs absistant. Ea finitio cuiusq; globi uel pilæ est, non huius instrumenti, in quo stellæ, orbis, ac circuli pinguntur. Hanc tamen nostri operibus suis religiose præfigunt ac cōmendant. Quasi & ipsi uoces istiusmodi exprimere nō possint, si de sphaera sint scripturi.

Uti Ioan. à Sacrobusco lib. 1. cap. 1.

Diuisio sphaeræ, in rectam & obliquam Cap. IIII.

Sphaera recta.

Sphaera duplex est. Recta, ubi polus uterq; horizontalis contingit. Ut in tractu longo Africæ ac Asiæ, nusquã

LI
nusquam in E
or est. Sicut a
omnes, qui u
aliter eadem
tur ubi æq
guli recti a
atq; obliqui
præceptio
quam ubi
hoc è, ubi
tit, quod p
tor finien
dissecat.
nō modo
rem aut
loquimur
ram, au
ab obliqui
tu per æ
quo meat
reliquarū
to, quo p
in loco u
num Tau
potuisset p
Canis, ac
nō. Nec O
clarat, in g
maxime, qu
Ac primū q
circulis,

usquam in Europa. Obliqua, in qua alter altero sublimi Sphæra
 or est. Sicut apud Hispanos, Græcos, Scythas, breuiterq; obliqua.
 omneis, qui ultra curâq; æquinoctium habitant. Vel, quo
 aliter eadem hæc describam: rectû habere finitorẽ dicun-
 tur ubi æquinoctialis ita finientẽ diuidit, ut quaterni an-
 guli recti ac æquales efficiantur. Qui anguli recti, acuti Orbis rectus,
 atq; obtusi appellentur: infra dicemus. Quoniã citra hæc
 præceptionem nec illud Plinij facile intellexeris: Præter
 quam ubi recti angulorum cõpetunt ietus, libro secundo,
 hoc ẽ, ubi sol in Lunæ globû radios ad angulos rectos mit-
 tit, quod plena luna fieri consueuit. Obliquû, quibus æqua Orbis obliquus
 tor finientem ad angulos acutos obtusosq; uel inæqualeis
 dissecat. Id quoq; scitu dignum, ne nominû uarietas obsit,
 nõ modo sphæram, uerum etiam orbem, horizonta, finito-
 rem aut finientẽ, rectum & obliquû dici. Hoc pacto enim
 loquimur: Hispani in orbe obliquo sunt: finitorem, sphæ-
 ram, aut mundû obliquum habent. Nomen sumptum est Vnde mundû
 ab obliquo incessu siderû. Solis enim globus obliquo transi obliquumu de
 tu per aëra fertur ab exortu in occasum. Tauri sidus obli-
 quum, quo meatu per plagam austrinam decurrit. Eadẽ ratio est
 reliquarû cæli partiû. De sphæra satis diximus, instrumẽ-
 to, quo plerûq; docti uiri utuntur. Quo & Vergilius eo
 in loco usus est: Candidus auratis aperit quû cornibus an-
 num Taurus, & aduerso cedens Canis occidit astro. Non
 potuisset poëta animo cõplecti, quomodo quãdo uẽ Tauri,
 Canis, ac Pleiadû, signa oriantur, nisi hoc habuisset orga-
 nõ. Nec Ouidius in Fastis: nisi sideribus quorû exortû de-
 clarat, in globo depictis. Posthac de mundo loquemur ea
 maxime, quæ ad sphæra quoq; descriptionẽ spectabunt.
 Ac primû quidẽ de toto eius corpore, inde de partibus ac
 eire ulis, De

6 INSTITVTION. ASTRON.

De mundo an sit æternus, & quid
Chaos: Cap. V.

Mundum, cui à perfecta absolutaq; elegantia no-
men dedere Græci nostriq;, quiq; circuitu suo
ac ambitu se cunctaq; complectitur, alij dixe-
runt æternū esse, nunquā initium habuisse, neq; unquā
habiturum finem. Quemadmodū Plinius secundo libro:
Mundum & hoc quod nomine alio cælum appellari libu-
it, cuius circumflexu teguntur cuncta, numē esse credi par
est æternū, immensum, neq; genitū, neq; interiturū unquā.
Alij conditū principio temporis. Vt in geneseos exordio,
בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת
הָאָרֶץ Alij oīa orta putāt ex cōgerie quadā cōfusa,
quā à χάος, id est, hiando chaos nominant. De hoc nunc
pauca eloquar. Chaos uocabatur quædam rerum omni-

Quid Chaos.

um sine forma ulla confusio, quæ materia prima à Physi-
cis appellatur. Fingunt nanq;, & cælum & terram mista
fuisse, atq; ex illis separatis omnia esse generata, arbores,
uolucres, feras, ac mortalium genus. De hoc per pulchre
Ouidius: Ante mare & terras, & quod tegit omnia cælū.
Vnus erat toto naturæ uultus in orbe. Quem dixere cha-
os rudis indigestaq; moles. Hanc congeriem discussam es-
se dissipatamq; à Clementia Claudianus tradit. Eius uer-
ba adscribam: quò tum rerum originem, tum uirtutum no-
mina inter deos numerari cognoscas:

Clementia dea.

Principio magni custos Clementia mundi,
Quæ Iouis incoluit zonam, quæ temperat æthram
Frigoris & flammæ mediam, quæ maxima natu
Cælicolūm, nam prima chaos Clementia soluit

Congeria

LIB

Congeriam m
Discussis ten

Defo
re

IN mu
caur
in uiri

primantu

Nec speci

Ex alijs a

Nec peri

Sed uari

Incipere

Definer

se Plato

ōri nāv

fav tā ōv

baīno. id

quicquan

itudinen

posse. Et

tus innum

os extra a

id regi A

Heu, inqui

sum. Hoc m

tam longo la

consequutus

LIBER PRIMVS.

Congeriem miserata rudem, uultuq; sereno
Discussis tenebris in lucem secula fudit.

De formarum mutatione, & an plus
res mundi sint. Cap. VI.

IN mundo nihil interit, nihil exoritur, tantū rerū mu-
tatur facies. Qualiter in cæra fieri uidemus, quæ alba
in uiridē, uiridis in nigrā transit: cui alia atq; alia im-
primuntur effigies. Cuiusmodi & Ouidij sententia est:
Nec species sua cuiq; manet, rerumq; nouatrix
Ex alijs alias reparat natura figuras.
Nec perit in toto quicquam mihi credite mundo,
Sed uariat faciemq; nouat. Nasci q; uocatur
Incipere esse aliud quam quod fuit ante. Mori q;
Desinere illud idem. Eandē & Heracliti sententiam es-
se Plato uerbis his in Cratylo refert: λέγει που Ἡράκλειτος,
ὅτι πάντα χωρῆ, καὶ οὐδὲν μένει, καὶ ποταμοῦ ῥοῆ ἄπεικά
ζων τὰ ὄντα, λέγει, ὡς δ' ἰσ εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἂν ἱμα-
βαίησ. id est, refert usquā Heraclitus transire oīa, neq;
quicquam permanere: & fluuiorum fluctibus rerum uicif-
situdinem comparans ait neminem idem flumē ingredi bis
posse. Et uti de numero quoq; nonnihil dicamus. Democri-
tus innumerabiles esse mundos existimabat, quasi pilas ali-
os extra alios. Anaxarchus Democriti discipulus cum
id regi Alexandro referret orbes innumeratos existere:
Heu, inquit, me miserum qui ne uno quidē adhuc potitus
sum. Hoc male habebat generosum hominis animū, quod
tam longo labore, ne unius quidem mundi imperium esset
consequutus. Quæ hæcenus tradidimus, in communes lo-
cos diges

Nihil interit.

Nasci.

Mori.

Alexandri di-

ctum.

cos diges

8 INSTITVTION. ASTRON.

cos digerenda censeo. Ex his enim, mihi erede, haud mediocrem commoditatem percepturus est, qui aut legere aut enarrare autorum scripta uoluerit.

Quæ mundi forma sit. Cap. VII.

Mundi forma.

MVNDVM HABERE globi figurã, in primis uocabuli significatio docet: orbẽ enim nominant. Præterq̃ eam, quod forma hæc perfectissima sit, maximeq̃ capax: principio fineq̃ carens, atq̃ uno omnia in se coëunte circuitu cõplectens. Quartã esse, præcipuamq̃ rationẽ existimant, quod nisi eam mundus formã haberet, in se conuerti non posset: id prohibente natura. Sicut in corpore, quod angulos habet conspici potest: quã enim id attollimus, & corpus sine loco, & locus sine corpore uideatur, quæ duo fieri nequeunt. His igitur quaternis causis eius figurã ostendimus: uocabulo, perfectione, capacitate, ac motu. Quod orbis dicatur, & absolutissima forma sit, quæ principio fineq̃ careat: quia maxime sic capax, & alio pacto in diuersas uolui plagas non possit. Maximum est mundũ, nõ solũ oculorum coniectura, aui mentis nostræ cuncta peragrantis, sed etiam uirorum illustrium autoritate cognoscimus, ac præcipue Basilij magni in opere, cui titulum fecit Hexamëron, id est, sex dierum, ubi rationes quoq̃ contexuit: Deus, inquit, quia bonus est, fecit quod est utile: quia sapiens, quod est pulcherrimum: quia potentia præditus, fecit quod est maximum. Capacis ergo figuræ indiget. De mundi exordio, structura, formãq̃ satis dictum esse putamus. Verum hæc orbis pictura, quam cernimus uniuersa in, angelis & animis luce

cet ex

LI
get expressior.
& siderum re
horum, anim
gelis, exemp
in orbis me
nantur. C
li mente
Concentu

Q

centus
mus. Si
etu sice
runt de
horum
tum, qui
minant.
ter octo
omnibu
ex Hesu
uersibus
Kneid
Tep
Koran
Voces hic
rum quas
tur. Secun

et expressior. In illis sphaera cuiusque effigies, Solis, Lunae
 & siderum reliquorum, elementorum quoque, lapidum, ar-
 borum, animalium singulorum. Picturae huiusmodi in an-
 gelis, exemplaria & idem: in animis, rationes & notiones: *ἰδέα*
 in orbis materia, formae atque imagines à Platonicis nomi-
 nantur. Clarae quidem in orbe, clariores in animo, in ange-
 li mente clarissimae. Quae mundo forma sit docuimus.
 Conventus sequitur.

De concentu mundi, & nouem
 Musis. Cap. VIII.

Quemadmodum ab aëre uirga percusso strepi-
 tus quidam audiri solet: ita ex uelocissimo sin-
 gularum orbis paruum cursu, singulos aëdi con-
 centus uel sonitus antiquitas putauit, quas musas appella-
 mus. Sunt igitur musae concentus, qui aëduntur à circuma-
 ctu siderum. Veteres tamen ex orbibus octo nouem finxe-
 runt deas: quae eius rei causa sit aperiam. Tradidere ex
 horum circularum motu nonum quendam alium concen-
 tum, qui ex reliquis constaret, effici: quam Calliopen no-
 minant. Sicuti apud nos pueris octo canentibus: ubi praeter
 octonas singulorum uoces nonum quendam alium ex
 omnibus concentum habemus. Nunc musarum uocabula
 ex Hesiodo recensibimus, quorum rationem ac ordinem
 uersibus tribus complectitur.

Quid Musae.
 Quae *μουσαί*
 nouem.

Κλειώ τ' ἐυτέρπη τε θάλεια τε μέλπομένη τε,

Quae nouem
 Musae sint.

Τερψιχόρη τ' ἐρατώ τε πολύμνια τ' οὐρανίη τε

Καλλιόπη θ' ἰδέε προφειρεσάτη ἰσθ' ἀπασάων.

Voces hic aliquot explicabimus. Prima ob rerum gesta-
 rum quas canit, & gloriam & celebritatem Clio nuncupa
 tur. Secunda ab oblectando, Euterpe. Tertia *θάλαα*, uel à Thalia

laſciua cantus, uel à uirendo germinandoq̄, quod Veneris natura, Plinio autore, cuncta in terris generentur: θεία δειρ nanq̄ Græcis florere est. Quarta Melpomène à canendo dicta. Quinta Terpsichöre à delectandis choreis: Sexta Eräto. uel ab amoribus canendis, uel quod Iouis ſidus benignum ac ſalutare ſit. Ouidius amatoriam appellat. Vilis inquit, amatorix uilis mihi candida Clio. Septima Polymnia ab hymnorum multitudine. Octaua *ὀυραία* *ὀυραία* uia à firmamenti uel cœli uertigine. quem Græci *ὀυρανὸν* uocant. Hic latini ſcriptores quidam hallucinantur, qui hanc ſecundam aut tertiam eſſe muſam exiſtimāt: quū cœlum ſemper octauum ſit, ſupraq̄ orbem Saturni. Nonam à uocis ſuauiſſitate atq̄ dulcedine Calliöpen nominant: *ὄψ* enim uox eſt. Quo ordine ipſæ ſtellis aſſignentur, demonſtrabo: poëtis additis, quos numine ſuo, ſiue afflatu concitarint. *Κλαῶν* concentū Lunæ curſus efficiunt. Vnde eã Ouidius in uerſu, quē modo adſcripſi à ſideris colore candidam nominat. Euterpen Mercurij: Thalian Veneris: Melpomēnen Solis: Terpsichören Martis: Eräto Iouis: Saturni Polymnian: Vranian, cœli. Qui ex omnibus ijs conſtat, Calliöpe eſt. Hæc Orpheum uatem afflauit: Muſæum, Vrania: Homerum Clio: Polymnia Pindarum: Eräto Sappho: Melpomēne Thamÿram: Terpsichöre Heſiodum: Thaleia Maronem: Naſonem Euterpe.

Quos poëtis
 afflauerint.

Quæ communia muſarum uocabula ſint. Cap: XI.

Muſarū alia
 nomina.

Propriæ ſingularum muſarum cognomenta expoſuiſimus, & qua ratione à ſiderū motu deducta ſint. Nunc reliquas, quæ omnibus communes exiſtunt, nomenclā

turas nar
 uel canen
 Parnaſi
 bus Bo
 Pieride
 ſyne n
 icſtu at
 appell
 thride
 te uel t
 lio. T
 ἔχοιο
 ideo n
 morie
 cedon

R

capiam
 ſue nar
 magnit
 ubi aqua
 proprie c
 minantur
 bilis, qua a
 die adſuefa

turas narrabimus. *Camœnæ* nuncupantur quasi *canenæ*,
 uel *canentes*. *Heliconiades* ab *Helicone* *Βοιωτίας* monte.
Parnasides à monte *Parnaso*. *Aonides* ab *Aonys* monti *Parnasides*.
bus *Bœotia*. *Cytheriades* à *Cythero* monte uel saltu.
Pierides à *Pieria* *Bœotia* monte, ubi ex *Ioue* & *Mnemo*
syne natæ sunt. *Pegāsides* à fonte, quem *Pegāsus* unguis *Pegāsides*.
 ictu aperuit. Vnde etiam *Hippocrenæ* & *Aganippides*
 appellatur. *Thespiades* à *Thespijs* oppido *Boeotia*. *Libe*
thrides à *Magnesiæ* fonte *musis* sacro. *Pimpleiades* à fon
 te uel uico *Macedonia*. *Castalides* à fonte *Parnasi* *Castalides*.
Castalides.
lio. *Theocritus*: Νύμφαι Καστάλιδες παρνάσιον αἶπος
 ἔχουσιν. *Mnemosynides* à matre *Mnemosyne*. Quam
 ideo *musarum* parentem adfirmant, quod eruditio sine me
 moriæ ui comparari nequeat. *Olympiades* à monte *Ma*
cedonia *Olympo*. Hæc de *musis*.

Quare concentus iste non au
 diatur. Cap. X.

Ratio triplex redditur, quamobrem mundi sonis
 tum hunc auditu nō percipiamus. Prima, quod
 tanta eius magnitudo sit, ut aurium angustia nō
 capiant. Quemadmodum gentes, quæ *Nili* *καταράκτας*
 siue *καταδούπια* accolunt, sensu audiendi propter sonitus
 magnitudinē carēt. *Cataractæ* uocitatae sunt à *καταρρέειν*, *Cataractæ*
 ubi aquæ ex alto cum sonitu deorsum feruntur. Eadem quid sint.
 proprie *catadūπα* à *καταδούπειω* cum sonitu *cadō* cognō
 minantur. Secunda caussa est, concentus suauitas incredi
 bilis, qua aurium sensus sopitus est. Tertia, quod à natali
 die adsuefacti simus, ac ideo non audiamus. Sicut enim in *ὁμοίωσις*.

B ædibus

ædibus horologia principio uicinos turbare solent, postea uix exaudiri: ita consuetudine perpetua sentiendi uim extinguere putant. Hæc ad autorum lectionem conferunt, ob id annotaui.

De mundi principijs. Cap. XI.

Priusquam mundum desero, eius rerumq; principia, propter assiduam de illis quæstionem ostendemus. Turpe ea nescire est, quæ passim uel pueris obuia sunt. Principia ergo ipsius esse dixerunt: Pythagoras, numeros: Epicurus, atomos: Diodorus, amere, in quibus partes non sunt: Asclepiades, oncos, tumores: Geometrae, fines: Democritus, idæas: Thales, aquam: Parmenides, terram: Zenon, Empedocles & Plato, ignem, æræ, aquam, terram. Quæ quatuor singulis tribuenda sunt. Aristotelici bina duntaxat memoriæ prodiderunt, materiam ac formam: quæ sententia sola in scholis probatur.

Elementa quatuor sunt: ignis, ær, aqua, terra. Distant elementa & principia, quod hæc informia existunt, & non corrumpuntur: illa formata & corrumpuntur: hæc duo, illa quaterna sint.

Principia autem duo, materia & forma.

Mundum pendentem in se uolui,
Et quod eius ætates existant,
Cap. XII.

Mundum pendere.

Hinc spatium medio, quæ Solis meatus est, igneum pendentem in se currere haud dubium est. Quid enim molem tam uastam complecti aut comprehendere possit? Homerus ab Atlante sustentatum ait, eumq; columnas, quibus cælum terramq; sustineret habuisse. Huius uersus ex ὀδυσσεύς principio adscribam.

Ἄτλαντος

Ἄτλαντος
Πόδας
Μαυγ
Idem de
am anti
lium an
dentem
lis hum
retuli p
le exem
res Boi
labor i
cælum
sue inu
tes sex t
nauigi
Berosus
immani
bus prox
erat cate
um præu
circuncid
& famili
præcidera
antea iudic
Iudææ in B
si aduentu
Poetæ uero
fuxere, easq;

TRONO.
bare solent, postea
tua sentiendi uim
tionem conferunt.

Cap. XI.

us rerumq; princi
puestionem ostende
e passim uel pueri
ixerunt: Pythagor
dorus amere in qui
is tumores: Geome
aquam: Parmeni
lato, ignem, aera,
lis tribuenda sunt.
rodiderunt, mate
scholis probatur.
haec informia exi
ata & corruptum

n seuolui,
kistant,
I.

meatus est, igneu
l dubiu est. Quid
lecti aut compre
uissentatum ait,
stineret habuis
ad scribam.

A' rarrro

LIBER PRIMVS.

Α'τλαντος θυγάτηρ ὀλοόφρονος, ὅσει θαλάσσης
 Πάσης βένθεια ὄιδερ, ἔχει δέ τε κίονας αὐτὸς
 Μακρὰς, αἱ γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἄμφις ἔχουσι.
 Idem de Hercule tradunt. Credo excogitatum ob eximia
 am animorū in uiris illis fortitudinem, qua cæteris mortali
 lium antecellerent. Remotis igitur fabulis mundum pen
 dentem uerti in se, neq; Atlantis columnis figi, neq; Hercu
 lis humeris contineri adfirmabimus. Quæ tamen de illis
 retuli perdiscenda: ut poëtas capere queamus. De Hercu
 le exemplum nullum posui. Verum præter alios complu
 res Boëtius est, ubi eius labores enumerat: Vltimus cæli
 labor irreflexo Sustulit collo: pretiumq; rursus Vltimi
 cælum meruit laboris. Hic non incommode in quæ spatia
 siue interualla mundi æuum partiantur, subiiciam. Aeta
 tes sex traduntur. Prima à parente primo usq; ad Noam tes
 nauigij memorabilis aduersus aquarum uim fabricatorē.
 Berosus autor est tempore illo gigantes in Asia finibus
 immani fuisse corpore, qui contemptis & dijs & homini
 bus proxima quæq; deustabant. Inter quos unus Noa
 erat cæteris tum humanior tum iustior, & futurum exiti
 um præuidens. Secunda ad Abrahamum, à quo pueros
 circumcidendi mos initium habuit. Is enim primus & sibi
 & familiæ eodē, quo id deus præcepisset, die ἀκροβυσίαν
 præciderat. Tertia ad Dauid regem primum: siquidem
 antea iudices solum, & prophetas habebant. Quarta ad
 Iudææ in Babyloniam commigrationem. Quinta ad Chri
 sti aduentum. Sexta, quæ nunc agitur, ad mundi finem.
 Poëtæ uero ex mortaliū uita multiformi ætates quatuor
 finxere, easq; metallis compararunt. Primam auream no
 minabant.

Mūdi æta

tes sex.

Noa gigas.

περὶ τῆς πρώτης
τομῆς.

Mūdi ætates. 4

B a minabant.

minabant, quod moribus optimis Saturni seculo homines floruerint. Secundam argenteam, quoniam sub Ioue ad uitia inclinare cœperunt. Tertiam æream, quam bella occuparunt. Quartam ferream, quod in ea à nullo crudelitatis genere mortales se abstinerunt. Has scite ac dilucide descripserunt: in Agricultura, Vergilius: Ouidius primo de mutatione formarum uolumine: & Aratus in Phœnomenis. Aetatem utrobique quendam inter duas insignes rerum uariationes, & quasi cōmotiones peregrinas mundi statum nuncupamus.

lib. 1. γεωργικῶν
 αὐτῶν.
 Quid aetas
 mundi.

Quæ mundi partes dextræ ac sinistrae uocentur. Cap. XIII.

IN tota siderum contemplatione nihil esse conducibilius arbitror, quam id, quod nunc absoluemus: quæ mundi partes dextræ ac sinistrae appellentur. Quæ distinctio nusquam ante tradita est, quod equidem sciam. Hanc si exacte tenueris, incredibile quot scriptorum sententias haud faciles captu intellexeris. Hac in re ternas autorum coniecturas ponam. Dexteram mundi plagam uocant Astronomi occidentalem: Geographi, eam: Arctoam poetæ. Formam primam declarat, quod secundo uolumine Plinius de mundo in occasum currente scribit: Semper illo in dexteram præcipiti. Secundam, picturæ globorum, & Ptolemæi tabulæ. In quibus ita terræ situs describitur, ut occasus partem sinistram: exortus dexteram occupet. De poetis paulo plura recitabimus. Lucanus Arabum, qui auxilio uenerunt Pompeio, umbras austrinas (sunt enim ἀμφοτέρωθεν) in arctoas siue nostras repente mutatas esse memorat: Ignotum, uobis Arabes uenistis in orbem,

lib. 2. cap. 8.
 De globis Geographicis sermo est, in quibus terra depingitur.

LI
 in orbem,
 Vergilius
 cum ex
 creta at
 cælum
 dentio
 ge p
 loc
 u

in orbem, Vmbra mirati nemorum non ire sinistras. Item
 Vergilius primo libro $\chi\alpha\phi\eta\kappa\omega\mu$ de zonis: Quam cir-
 cum extremæ dextra leuâq; trahuntur Cœrulea glacie cō
 cretæ atq; imbribus atris. Et Ouidius: Vtq; duæ dextra
 cælum totidemq; sinistra. Parte secant zonæ, quinta est ar-
 dentior illis. Quo rem expeditius memoria teneas, finis
 gepectus uertere, Astronomos ad meridiem, ubi ue-
 locissimus siderum cursus est, nam circa polum
 uix stelle mouentur: Geographos ad polū,
 cuius altitudinem quærunt: poetas ad
 occasum. Tum facile cernes, quo
 cuiusq; dextera ac leua ten-
 dat. Hæc de mundo.

Sequenti libro

partes tra-

ctabun-

tur.

Primi libri Finis.

B 3 Index

TRON.

mi seculo homines
 niam sub loue ad
 am, quam bella oca
 ea a nullo crudelia
 las scite ac dilucide
 zilius: Ouidius pri
 : & Aratus in Phe
 i inter duas ingre
 nes peregrinamur

træ ac finis
 ap. XIII.

e nihil esse conduci
 l nunc abjoinemus:
 istræ appellentur.
 a est, quod equidem
 ibile quot scrip. orū
 ceris. Hac in re tera
 xteram mundi plā
 Geographi, eodam:
 clarat, quod secun
 a sum corrente scri
 i. Secundam, pietus
 queis ita terræ situt
 : exortus dexteram
 imus. Lucanus A
 umbras austrinas
 e nostras repente
 Arabes uenistit
 in orbē,